

Дослідження бріоценозів та епігейних бріосинузій є також об'єктами вивчення магістерських робіт. Останні, як правило, можуть бути початком важливих наукових досліджень, які в майбутньому переростають в дисертаційні. Тому при цьому особливо відповідальним є вибір теми магістерської роботи. Вона повинна бути актуальною, дисертальною, містити значний науковий інтерес та практичне значення. Дуже добре, якщо магістрант уже має навички роботи з мохоподібними, бріоценозами, бріосинузіями як об'єктом вивчення, відповідну підготовку досліджень в природі. Це буде запорукою майбутнього успіху. Якщо магістрант має бажання продовжити дослідження в якості аспіранта чи співпошукувача, то основна частина магістерської роботи може бути підсумком огляду літературних джерел з даної теми. Якщо бажання магістранта цього не враховують, то така тема має містити як теоретичну, так і практичну частини. Тобто, значна увага в цьому випадку приділяється і експерименту.

Слід відзначити, що специфіка проведення бріологічних, бріоценотичних, бріосинтаксономічних досліджень як і відповідних ботанічних та геоботанічних досліджень, вимагає документальних підтверджень. Останніми при бріологічних дослідженнях є збір та гербаризація мохоподібних, а при бріоценотичних та бріосинтаксономічних – геоботанічні описи зі збором контрольного гербарію (тобто взяття невеликих за розмірами зразків для уточнення сумнівних видів).

Аналіз уже відомих підготовлених учнівських, курсових, дипломних та магістерських робіт свідчить про можливість виконання їх дослідниками на досить високому науковому рівні. Тематика таких досліджень є різноплановою, стосується різноманітних територій, має різний ступінь наукової новизни, але безперечно вносить свій важливий вклад в розвиток бріологічних, бріоценотичних, бріосинтаксономічних досліджень України.

Література

1. Гапон С. В. Мохоподібні Лісостепу України (рослинність та флора) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра біол. наук : спец. 03.00.05 «Ботаніка» / С.В. Гапон. – Київ, 2011. – 36 с.
2. Hübschmann A. v. Prodrum der Moosgesellschaften Zentraleuropas. / A. v. Hübschmann // Bryophyt. Bibliothec. – 1986. – 32. – 287 s.
3. Marstaller R. Synsystematische Übersicht über die Moosgesellschaften Zentraleuropas // Herzogia. – 1993. – 9. – P. 513–541.
4. Marstaller R. Syntaxonomischer Konspekt der Moosgesellschaften Europas und angrenzender Gebiete / R. Marstaller // Haussknechtia Beiheft 13. – Jena, 2006. – 192 p.

РОЛЬ ДОСЛІДНИЦЬКОГО МЕТОДУ В ОРГАНІЗАЦІЇ РОЗВИВАЮЧОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПРИ НАВЧАННІ ХІМІЇ

***О. Гаркович, С. Стрижак
м. Полтава, Україна***

Головною метою діяльності сучасного вчителя природничих дисциплін є формування такого освітнього середовища загальноосвітнього навчального закладу, яке б сприяло розвитку особистості кожного школяра, формуванню його дослідницьких умінь і навичок, інтересу до науково-дослідної діяльності, саморозвитку та самовдосконалення. Провідну роль у цьому відіграє дослідницький метод, як метод залучення учнів до самостійного і безпосереднього спостереження, на основі яких встановлюються зв'язки предметів і явищ дійсності, робляться висновки, пізнаються закономірності.

Розвиваюче освітнє середовище, на нашу думку, являє собою сукупність умов, організованих адміністрацією школи, педагогічним колективом за безпосередньої участі учнів та їх батьків з метою створення оптимальних умов для всебічного розвитку особистості учасників освітнього процесу.

Провідну роль у створенні розвиваючого освітнього середовища при навчанні хімії має проблемно-пошукова діяльність учнів. Ця діяльність у порівнянні з іншими має ряд

переваг, а саме: посилює пізнавальний інтерес учнів; сприяє отриманню більш глибоких знань і показує їх прикладну спрямованість, розвиває вміння творчо мислити, аналізувати, порівнювати, будувати причинно-наслідкові зв'язки, робити висновки.

Внесення елементів дослідження в навчально-виховний процес навчання хімії сприяє вихованню у школярів активності, ініціативності, допитливості і розвиває їх мислення, заохочує потребу дітей в самостійному пошуку та відкриттях. Сучасні вчені вважають його одним з найефективніших засобів організації навчально-виховного процесу. Дослідницький метод забезпечує оволодіння школярами методами наукового пізнання; формує вміння і навички творчої діяльності; сприяє формуванню інтересу, потреби в дослідницькій діяльності; дає повноцінні, добре усвідомлені знання. Дослідницький метод особливо ефективний у практиці навчання хімії, тому що він доповнюється шкільним експериментом (лабораторними і практичними роботами), уявним і домашнім експериментом.

При проектуванні розвиваючого освітнього середовища учитель повинен використовувати природне прагнення учнів до пошуку в своїй освітній діяльності, формувати перехід від спонтанного інтересу школярів до природних об'єктів і явищ до конструктивних, усвідомлених, логічно вивірених дослідних дій. Метою діяльності кожного педагога в організації навчально-виховного процесу з хімії мають стати ключові компетенції учнів, а саме: освітня, методологічна, комунікативна, експериментальна, і їх формування.

Проектування вчителем розвиваючого середовища за допомогою дослідницького методу навчання хімії має будуватися таким чином, щоб досвід людства був представлений не як набір аксіом, теорем, законів і правил, а в динаміці його розвитку.

При організації розвиваючого освітнього середовища потрібно орієнтуватися на формування творчого, самостійного мислення школярів через проблемні, дослідницькі, творчі завдання, які повинні сформувати високий рівень розвитку прийомів розумової діяльності: аналізу, синтезу, узагальнення, класифікації; створити умови для формування високого рівня активності мислення, яке повинно проявлятися у висуванні гіпотез, установці множинності варіантів рішення, свободі висунення нестандартних ідей; досягти високого рівня організованості і цілеспрямованості мислення, які повинні виявлятися в чіткій орієнтованості на виділення головного, використання узагальнених схем аналізу явищ дійсності, усвідомлення власних прийомів мислення та контролю над ним.

Особливе значення у формуванні дослідницьких умінь мають дослідницькі завдання, що передбачають проведення уявного експерименту та сприяють розвитку вміння міркувати. Наприклад, це завдання, в яких потрібно запропонувати способи розділення сумішей кухонної солі та крейди, спирту та води, води і бензину та ін. Подальші завдання необхідно ускладнити, запропонувавши продумати способи розділення суміші кухонної солі, піску, залізних ошурків і деревної тирси. При постановці таких завдань вчитель повинен направити пошук, акцентувавши увагу учнів на відмінностях у властивостях речовин, які дозволяють використовувати обраний учнями метод. Форми завдань за умов використання дослідницького методу можуть бути різні. Більшість дослідницьких завдань повинні представляти собою невеликі пошукові завдання, що вимагають проходження всіх або більшості етапів процесу дослідження. Це можуть бути завдання, які можна швидко вирішити в класі і вдома, завдання, що вимагають цілого уроку, домашнє завдання на певний, але обмежений термін (тиждень, місяць).

Дослідницький метод спрямований на організацію пошукової, творчої діяльності учнів за рішенням нових для них проблем. Учні вирішують проблеми, уже вирішені суспільством, наукою і нові тільки для школярів. У цьому полягає навчальна роль дослідницького методу. Учитель, пропонуючи дослідницькі завдання, заздалегідь проектує результат діяльності школярів і знання, вміння та навички, які потрібно проявити в ході їх вирішення.

Отже, проектування розвиваючого освітнього середовища з використанням дослідницького методу навчання дозволяє формувати необхідні компетенції випускника школи, формувати індивідуальну освітню траєкторію кожного школяра.